

Arkivbild. Foto: Polisen i Lindesberg / Instagram

Staten måste ta sitt ansvar gällande beroendeproblematiken!

Publicerad: 14 mars 2025

Författare: LindeNytt Redaktion

INSÄNDARE/DEBATT: Beroende och skadligt bruk av alkohol och narkotika är ett växande samhällsproblem som kräver omedelbar och långsiktig uppmärksamhet. I Statens offentliga utredningar (SOU 2023:62) föreslås ett flertal åtgärder för att förbättra vård, stöd och forskning inom området. En central del av förslagen handlar om att säkerställa att kompetensförsörjningen inom vård och socialt arbete stärks, samt att forskningen får mer fokus och resurser. En myndighet ska fungera som en pådrivande kraft för att se till att dessa insatser blir både effektiva och hållbara. Men frågan om hur vi bäst hanterar beroendeproblematiken är inte enkel. Vi måste hitta en balans mellan att förebygga, behandla och samtidigt minska skadorna för dem som redan är drabbade.

En viktig del av förslagen är att förtydliga överenskommelser mellan staten och Sveriges kommuner och regioner (SKR) för att säkerställa att insatser inom stöd, vård och skadereducering verkligen når fram och gör skillnad. På papperet låter detta lovande, men i praktiken finns det stora utmaningar. Hur ser vi till att resurserna används på rätt sätt och att de når de som verkligen behöver dem? Vi står redan idag inför en brist på personal med rätt kompetens, och det är här den föreslagna kompetenshöjningen kommer in som en viktig del av lösningen. Nationella vårdkompetensrådet föreslås få i uppdrag att säkerställa framtidens kompetensförsörjning. Men att utbilda fler är en sak – att behålla dem i yrket är en annan. Vi måste tänka långsiktigt och se till att de som utbildas också får rätt stöd för att fortsätta inom professionen.

Ett annat förslag är att ge Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd (Forte) i uppdrag att utreda hur ett nationellt forskningscentrum för beroendevård kan inrättas. Det är en mycket viktig satsning, eftersom mer kunskap behövs för att förstå hur vi effektivt kan förebygga och behandla beroende. Men här uppstår också en annan viktig fråga: Sveriges forskningsfinansiering inom detta område är inte i likvärdig med jämförbara OECD-länder (Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling). Om vi ska kunna komma i kapp krävs det en långsiktig politisk vilja och prioritering för att höja nivån på finansieringen och säkerställa att vi inte halkar efter ytterligare.

En annan central fråga handlar om utbildning och kompetenshöjning för personal inom hälso- och sjukvården samt socialtjänsten. Socialstyrelsen ska genomföra en förstudie om behovet av ökad kunskap om skadligt bruk och beroende hos vård- och socialtjänstpersonal, vilket är en åtgärd som är välkommen. Men att utbilda är inte tillräckligt. Det handlar också om att förändra attityder och arbetssätt, så att fler människor får rätt hjälp i rätt tid. En stor del av beroendevården handlar om att skapa en mer empatisk och förstående inställning hos personalen, där individens behov sätts i centrum. Det räcker inte att vara utbildad i teorin – det handlar om att kunna tillämpa denna kunskap i praktiken på ett sätt som leder till konkreta förbättringar för de som söker hjälp.

En annan intressant aspekt av utredningen är möjligheten att skapa ett nordiskt samarbete kring vård, stöd och skadereducering. Genom att utbyta kunskap och erfarenheter mellan de nordiska länderna kan vi lära oss av vad som fungerar bra i andra länder. Samtidigt finns det utmaningar med att enas om gemensamma riktlinjer, särskilt eftersom synen på beroendevård varierar kraftigt mellan olika länder. Ett sådant samarbete kan vara en värdefull resurs, men vi måste säkerställa att det inte blir så omfattande att det försvårar våra egna insatser på hemmaplan.

Sammanfattningsvis är beroendeproblematiken komplex, och det finns ingen enkel lösning. Vi måste arbeta både långsiktigt med förebyggande insatser och samtidigt säkerställa att vi har tillräcklig behandling och stöd för de som redan är drabbade. Det handlar om att skapa en balans mellan att investera i utbildning och forskning, och att verkligen få de praktiska stödsystemen att fungera för den individ som söker hjälp. För att kompetenshöjningen ska bli framgångsrik måste vi också följa upp hur den genomförs i praktiken och utvärdera om den leder till konkreta resultat för de drabbade. Det räcker inte att bara fokusera på utbildning och forskning – vi måste samtidigt säkerställa att de praktiska insatserna och stödsystemen inte försvagas. Ett nordiskt samarbete kan vara en viktig resurs för att sprida erfarenheter och forskningsrön, men det får inte fördröja eller försvåra de egna insatserna här i Sverige. Den balans vi söker är inte lätt att uppnå, men om vi lyckas kan de föreslagna åtgärderna bli en viktig del av lösningen på Sveriges beroendeproblem.

Martin Henriksson, Louisa Isomäki, Pia Wallin
(Behandlingspedagogutbildning, Fellingsbro Folkhögskola)

Källa: LindeNytt.com

<https://lindenytt.com/nyheter/staten-maste-ta-sitt-ansvar-gallande-beroendeproblematiken/>